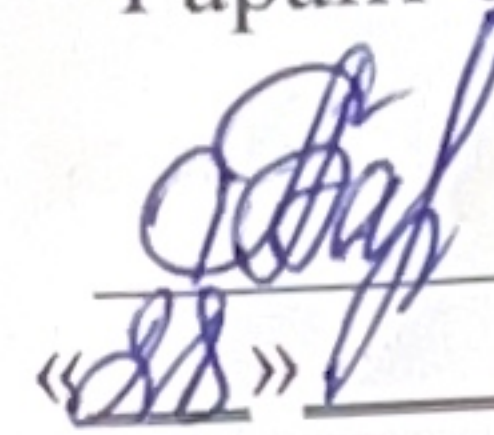

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Гарант освітньої програми

 08 08 2025 р.
Леся БАРАБАШ

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ НАУКИ**

Освітній рівень: перший (бакалаврський)

Галузь знань: D «Бізнес, адміністрування та право»

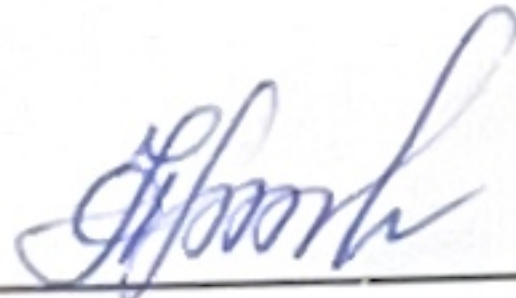
Спеціальність: D2 «Фінанси, банківська справа страхування та фондовий ринок»

Освітня програма: Фінанси, банківська справа та страхування

Факультет: економіки і підприємництва

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи фінансової науки» для здобувачів вищої освіти першого рівня (бакалавр) спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» освітньої програми «Фінанси, банківська справа та страхування». Умань. Уманський НУ, 2025. 19с.

Розробники: Пташник Світлана Андріївна, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, к.е.н.

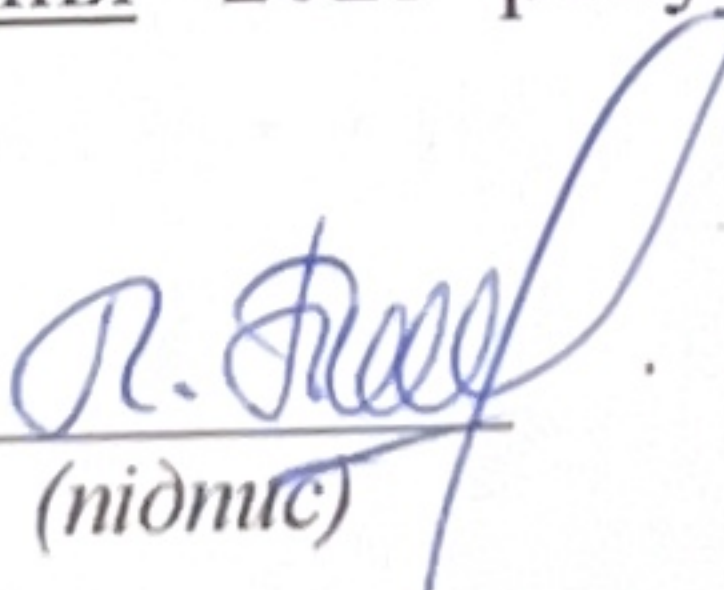

(підпис)

Світлана ПТАШНИК
(прізвище та ініціали)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Протокол № 1 від «28» серпня 2025 року

Завідувач кафедри

(підпис)

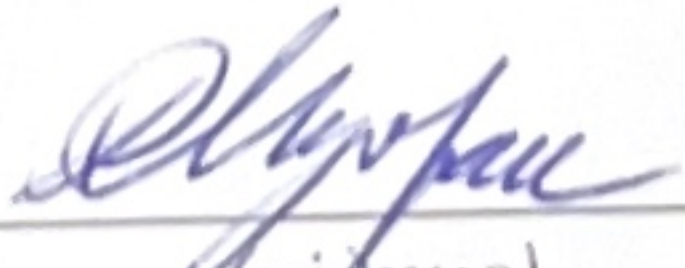
Олена ПРОКОПЧУК
(ініціали, прізвище)

«28» серпня 2025 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету економіки і підприємництва

Протокол від «29» серпня 2025 року № 1.

Голова

(підпис)

Руслан МУДРАК
(ініціали, прізвище)

«29» серпня 2025 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, назва освітньої програми	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма	заочна форма
Кількість кредитів – 5	Галузь знань D «Бізнес, адміністрування та право»	Обов’язкова	
Модулів – 1	Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»	Рік підготовки:	
Змістових модулів –2		1-й	1-й
Загальна кількість годин: 150		Семестр	
		1-й	1 –й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,1 год самостійної роботи студента – 4,1 год	Освітній рівень: «бакалавр» Освітня програма: «Фінанси, банківська справа та страхування»	Лекції	
		20 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		30 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		100 год.	153 год.
		Вид контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни - формування у здобувачів вищої освіти компетентностей, необхідних для розв'язання складних професійних завдань і практичних проблем у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку. Вивчення курсу спрямоване на розвиток системного бачення еволюції фінансової системи, аналіз історичних етапів її становлення – від давніх цивілізацій до сучасної України, ознайомлення з фінансовими теоріями та практиками минулого і сьогодення та розуміння їхнього впливу на розвиток фінансової науки й економіки. Особлива увага приділяється специфіці функціонування фінансових систем у контексті аграрного сектору економіки України.

Завдання навчальної дисципліни:

- ✓ засвоїти економічні категорії, закони та закономірності, що відображають взаємозв'язки та взаємозалежності процесів і явищ на різних рівнях економічних систем;
- ✓ розуміти теоретичні засади та принципи функціонування фінансової науки, а також особливості організації фінансових систем;
- ✓ розвинути здатність до абстрактного мислення, аналізу й синтезу задля виявлення ключових характеристик фінансових систем і специфіки поведінки їхніх суб'єктів;
- ✓ сформувати навички самостійної роботи, гнучкого мислення та відкритості до здобуття нових знань.

Місце навчальної дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки здобувачів вищої освіти. Дисципліна «Основи фінансової науки» є базовою для спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» та слугує першоосновою для вивчення всіх нормативних навчальних дисциплін спеціалізації, зокрема таких як: «Фінанси», «Гроші і кредит», «Фінанси підприємств», «Податкова система», «Бюджетна система», «Банківська система», «Страхова справа», «Банківська справа» й ін.

Таблиця 2.1

Матриця компетентностей і програмних результатів навчання, що формуються під час вивчення навчальної дисципліни

Шифр компетентності	Компетентність	Шифр програмного результату навчання	Програмний результат навчання
Загальні компетентності (ЗК)			
1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	1	Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем
		2	Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.
		10	Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.
		13	Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.
		14	Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.
		19	Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань
7	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями	3	Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем і їх структури
		4	Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.
		5	Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).
		9	Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.
		13	Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.
		16	Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.
		17	Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.
		18	Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.
		19	Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

		22	Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
Спеціальні компетентності (СК)			
1	Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.	1	Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем
		2	Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем
		7	Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.
		9	Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.
		10	Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем
		13	Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів
		14	Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.
		16	Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.
		18	Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.
		23	Визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.
11	Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку	2	Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.
		3	Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.
		10	Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.
		12	Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності
		16	Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.
		17	Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.
		18	Демонструвати базові навички креативного та критичного

			мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні
		19	Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.
		21	Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави
		22	Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
		23	Визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

Таблиця 2.2

Результати, методи навчання та методи контролю за навчальною дисципліною

Результати навчання за навчальною дисципліною		Методи навчання	Методи контролю
1. Знання			
1.1.	Критичне осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у навчанні та професійній діяльності	лекції з елементами проблемного викладу, робота з економічними категоріями на практичних заняттях, аналіз реальних кейсів, дискусії щодо взаємозв'язку економічних процесів, самостійне опрацювання наукової літератури.	усне опитування, тести, виконання індивідуальних завдань, аналіз і пояснення причинно-наслідкових зв'язків на прикладах.
1.2.	Концептуальні знання, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень	традиційні та інтерактивні лекції, практичні заняття з аналізом моделей функціонування фінансових систем, навчальні презентації, самостійне опрацювання нормативних і наукових джерел.	тестування, письмові роботи (есе, аналітичні огляди), модульний контроль, підсумкова контрольна робота, захист індивідуальних завдань.
1. Уміння / навички			
2.1.	Розв'язання складних непередбачуваних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання, що передбачає збирання та інтерпретацію інформації (даних), вибір методів та інструментальних засобів, застосування інноваційних підходів	проблемно-орієнтоване навчання, аналітичні вправи, робота з таблицями та схемами, моделювання фінансових процесів, групові дискусії та дебати, кейс-методи.	розв'язання практичних завдань і ситуаційних вправ, виконання аналітично-розрахункових робіт, підготовка та презентація групових проєктів, індивідуальні тести з елементами відкритих відповідей.
2. Комунікація			

3.1.	Відповідальність за професійний розвиток окремих осіб та/або груп осіб	Практичні заняття, дискусія, аналітична робота, вирішення ситуативних задач, самонавчання у середовищі Moodle	Представлення презентацій, виконання аналітично-розрахункових робіт, виконання ситуативних задач, підсумковий контроль
3. Відповідальність і автономія			
4.1.	Здатність до постійного навчання та вдосконалення знань у середовищі функціонування фінансової системи.	самостійна робота з рекомендованими джерелами, робота у Moodle, індивідуальні та групові дослідницькі завдання, пошукова діяльність у відкритих інформаційних ресурсах.	оцінювання самостійних робіт, перевірка конспектів і тез літератури, тести у Moodle, індивідуальні звіти про виконання завдань, співбесіди, підсумкова модульна робота.

Таблиця 2.3

Методи навчання та методи контролю програмних результатів навчання з навчальної дисципліни

Програмний результат навчання		Методи навчання	Методи контролю
ПРН 1	Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.	лекції з елементами проблемного викладу, робота з економічними категоріями на практичних заняттях, аналіз реальних кейсів, дискусії щодо взаємозв'язку економічних процесів, самостійне опрацювання наукової літератури.	усне опитування, тести, виконання індивідуальних завдань, аналіз і пояснення причинно-наслідкових зв'язків на прикладах.
ПРН 2	Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.	традиційні та інтерактивні лекції, практичні заняття з аналізом моделей функціонування фінансових систем, навчальні презентації, самостійне опрацювання нормативних і наукових джерел.	тестування, письмові роботи (есе, аналітичні огляди), модульний контроль, підсумкова контрольна робота, захист індивідуальних завдань.
ПРН 14	Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.	проблемно-орієнтоване навчання, аналітичні вправи, робота з таблицями та схемами, моделювання фінансових процесів, групові дискусії та дебати, кейс-методи.	розв'язання практичних завдань і ситуаційних вправ, виконання аналітично-розрахункових робіт, підготовка та презентація групових проєктів, індивідуальні тести з елементами відкритих відповідей.
ПРН 19	Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.	самостійна робота з рекомендованими джерелами, робота у Moodle, індивідуальні та групові дослідницькі завдання, пошукова діяльність у відкритих інформаційних ресурсах.	оцінювання самостійних робіт, перевірка конспектів і тез літератури, тести у Moodle, індивідуальні звіти про виконання завдань, співбесіди, підсумкова модульна робота.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ІСТОРИКО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ЕВОЛЮЦІЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ: ВІД ВИТОКІВ ДО СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙ

Тема 1. Історичні передумови виникнення фінансової системи.

Історичне формування сутності фінансів. Становлення та розвиток фінансової науки. Теоретичні основи побудови фінансової системи. Періоди еволюції фінансової системи на теренах України.

Тема 2. Основні аспекти формування грошової системи.

Історія виникнення грошової системи. Виникнення та еволюція гривні. Становлення грошового обігу на території України та поза її межами. Розвиток елементів грошового господарства на сучасній території України та поза її межами. Грошова реформа. Історія нової гривні Незалежної України.

Topic 2. Main aspects of the formation of the monetary system.

History of the emergence of the monetary system. The emergence and evolution of the hryvnia. The formation of monetary circulation in the territory of Ukraine and beyond its borders. The development of elements of the monetary economy in the modern territory of Ukraine and beyond its borders. Monetary reform. History of the new hryvnia of Independent Ukraine.

Тема 3. Становлення та розвиток банківської системи .

Еволюція банківської системи. Зародження та розвиток банківської системи. Банківські інституції в Західній Україні. Становлення та розвиток банківської системи після проголошення незалежності.

Тема 4. Зародження та формування бюджетної системи.

Історичні передумови поняття «бюджет». Теоретичні основи формування бюджетної системи. Становлення та розвиток бюджетного устрою в Україні. Становлення бюджетної системи України після проголошення незалежності.

Тема 5. Історичне формування податкової системи.

Історичні етапи формування податкової системи. Теоретичні основи побудови податкової системи. Податкова система України в різні історичні періоди. Система податкового законодавства. Принципи податкового законодавства Незалежної України.

Тема 6. Теоретичні та історичні основи побудови страхової справи в Україні.

Історична сутність страхування. Теоретичні засади страхової справи. Зародження страхування на території України. Етапи формування страхового ринку після проголошення незалежності України.

Тема 7. Теоретичні засади формування фінансів у зарубіжних країнах.

Еволюція фінансових систем у зарубіжних країнах. Порівняльна характеристика фінансових моделей. Фінансова політика зарубіжних країн. Сучасні тенденції розвитку світових фінансів

Тема 8. Теоретичні основи та історична еволюція фінансових ринків і ринку капіталу

Історія становлення фінансових і фондових ринків у світі та в Україні. Економічна сутність і функції інструментів ринку капіталу. Інфраструктура ринку капіталу та професійні учасники. Регулювання, прозорість і міжнародна інтеграція ринку капіталу України.

Тема 9. Теоретичні засади державного боргу, фінансової стабільності та економічної безпеки

Сутність державного боргу та його роль у фінансовій системі держави. Показники боргової стійкості та інструменти державного запозичення. Фінансова стабільність і координація фіскальної та монетарної політики. Боргові кризи, міжнародний досвід та фінансова безпека держави.

Тема 10. Теоретичні засади фінансових інновацій, цифровізації фінансової системи та розвитку фінансової інклюзії

Сутність фінансових інновацій і їх роль у розвитку фінансової системи. Цифровізація фінансів і розвиток фінтеху як напрям еволюції фінансових відносин. Фінансова інклюзія як чинник соціально-економічного розвитку. Фінансова інклюзія як чинник соціально-економічного розвитку.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с.р.		Л	п	с.р.
1	2	3	4	7	8	9	10	13
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.								
Тема 1. Історичні передумови виникнення фінансової системи Topic 1. Historical Prerequisites for the Emergence of the Financial System.	15	2	2	11	15	2	2	11
Тема 2. Основні аспекти формування грошової системи Topic 2. Main aspects of the formation of the monetary system.	15	2	2	11	15	1		14
Тема 3. Становлення та розвиток банківської системи	15	2	2	11	15	1		14
Тема 4. Зародження та формування бюджетної системи	15	2	2	11	15	1		14
Тема 5. Історичне формування податкової системи	15	2	2	11	15	1		14
Тема 6. Теоретичні та історичні основи побудови страхової справи в Україні	15	2	4	9	15	1	2	12
Тема 7. Теоретичні засади формування фінансів у зарубіжних країнах.	15	2	4	9	15	1		14
Тема 8. Теоретичні основи та історична еволюція фінансових ринків і ринку капіталу	15	2	4	9	15			15
Тема 9. Державний борг, фінансова стабільність і безпека.	15	2	4	9	15			15
Тема 10. Фінансові інновації, цифрові фінанси та фінансова інклюзія	15	2	4	9	15			15
Разом за змістовим модулем 1	150	20	30	100	150	8	4	138
Усього годин	150	20	30	100	150	8	4	138

5. Теми практичних занять (НЕ ПЕРЕДБАЧЕНО)

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.			
1	Тема 1. Історичні передумови виникнення фінансової системи. Історичне формування сутності фінансів. Становлення та розвиток фінансової науки. Теоретичні основи побудови фінансової системи. Етапи розвитку фінансів та закономірності фінансової систем. Topic 1. Historical Prerequisites for the Emergence of the Financial System. Historical formation of the essence of finance. Formation and development of financial science. Theoretical foundations of building the financial system. Stages of the development of finance and patterns of the financial system.	2	2
2	Тема 2. Основні аспекти формування грошової системи. Історія виникнення грошової системи. Виникнення та еволюція гривні. Становлення грошового обігу на території України та поза її межами. Розвиток елементів грошового господарства на сучасній території України та поза її межами. Грошова реформа. Історія нової гривні Незалежної України. Topic 2. Main aspects of the formation of the monetary system. History of the emergence of the monetary system. The emergence and evolution of the hryvnia. The formation of monetary circulation in the territory of Ukraine and beyond its borders. The development of elements of the	2	-

	monetary economy in the modern territory of Ukraine and beyond its borders. Monetary reform. History of the new hryvnia of Independent Ukraine.		
3	Тема 3. Становлення та розвиток банківської системи . Еволюція банківської системи. Зародження та розвиток банківської системи. Банківські інституції в Західній Україні. Становлення та розвиток банківської системи після проголошення незалежності.	2	-
4.	Тема 4. Зародження та формування бюджетної системи. Історичні передумови поняття «бюджет». Теоретичні основи формування бюджетної системи. Становлення та розвиток бюджетного устрою в Україні. Становлення бюджетної системи України після проголошення незалежності.	2	-
5.	Тема 5. Історичне формування податкової системи. Історичні етапи формування податкової системи. Теоретичні основи побудови податкової системи. Податкова система України в різні історичні періоди. Система податкового законодавства. Принципи податкового законодавства Незалежної України.	2	-
6.	Тема 6. Теоретичні та історичні основи побудови страхової справи в Україні. Історична сутність страхування. Теоретичні засади страхової справи. Зародження страхування на території України. Етапи формування страхового ринку після проголошення незалежності України.	4	2
7.	Тема 7. Теоретичні засади формування фінансів у зарубіжних країнах. Соціально-економічні моделі та особливості організації фінансових систем країн з розвиненою ринковою економікою. Еволюція та сучасні риси державних фінансів у країнах з розвинутою ринковою економікою . Загальні риси організації управління фінансами у зарубіжних країнах. Взаємозалежність фінансових систем різних країн	4	-
8.	Тема 8. Теоретичні основи та історична еволюція фінансових ринків і ринку капіталу. Історія становлення фінансових і фондових ринків у світі та в Україні. Економічна сутність і функції інструментів ринку капіталу. Інфраструктура ринку капіталу та професійні учасники. Регулювання, прозорість і міжнародна інтеграція ринку капіталу України..	4	-
9.	Тема 9. Державний борг, фінансова стабільність і безпека. Сутність державного боргу та його місце у фінансовій системі. Показники боргової стійкості (Debt-to-GDP, обслуговування боргу, валютна та строкова структура). Історична еволюція боргової політики у світі та в Україні. Інструменти державного запозичення (внутрішні/зовнішні облігації, кредити МФО). Управління борговими ризиками та взаємодія фіскальної й монетарної політики. Роль центрального банку, Мінфіну та міжнародних інституцій у підтриманні фінансової стабільності. Боргові кризи: причини, механізми розв'язання, запобіжники.	4	-
10.	Тема 10. Фінансові інновації, цифрові фінанси та фінансова інклюзія. Еволюція платіжних систем: від готівки до цифрових інструментів. Електронні гроші, мобільні платежі, відкритий банкінг (Open Banking) і платіжні API. FinTech-екосистема: платежі, P2P-кредитування, краудфандинг/краудінвестинг, RegTech і SupTech. Кriptoактиви та цифрові валюти центральних банків (CBDC) у контексті публічної політики. Кіберризика, захист даних і права споживачів фінпослуг. Фінансова інклюзія: доступність послуг для населення й МСП, бар'єри та інструменти їх подолання. Роль цифровізації у модернізації фінансової системи України.	4	-
	РАЗОМ	30	4

7. Теми лабораторних занять (НЕ ПЕРЕДБАЧЕНО)

8 . Самостійна робота (денна/заочна форма) *

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.			
1	Тема 1. Історичні передумови виникнення фінансової системи. Історичне формування сутності фінансів. Становлення та розвиток фінансової науки. Теоретичні основи побудови фінансової системи. Етапи розвитку фінансів та закономірності фінансової систем. Topic 1. Historical Prerequisites for the Emergence of the Financial System. Historical formation of the essence of finance. Formation and development of financial science. Theoretical foundations of building the financial system. Stages of the development of finance and patterns of the financial system.	11	11
2	Тема 2. Основні аспекти формування грошової системи. Історія виникнення грошової системи. Виникнення та еволюція гривні. Становлення грошового обігу на території України та поза її межами. Розвиток елементів грошового господарства на сучасній території України та поза її межами. Грошова реформа. Історія нової гривні Незалежної України. Topic 2. Main aspects of the formation of the monetary system. History of the emergence of the monetary system. The emergence and evolution of the hryvnia. The formation of monetary circulation in the territory of Ukraine and beyond its borders. The development of elements of the monetary economy in the modern territory of Ukraine and beyond its borders. Monetary reform. History of the new hryvnia of Independent Ukraine.	11	14
3	Тема 3. Становлення та розвиток банківської системи . Еволюція банківської системи. Зародження та розвиток банківської системи. Банківські інституції в Західній Україні. Становлення та розвиток банківської системи після проголошення незалежності.	11	14
4.	Тема 4. Зародження та формування бюджетної системи. Історичні передумови поняття «бюджет». Теоретичні основи формування бюджетної системи. Становлення та розвиток бюджетного устрою в Україні. Становлення бюджетної системи України після проголошення незалежності.	11	14
5.	Тема 5. Історичне формування податкової системи. Історичні етапи формування податкової системи. Теоретичні основи побудови податкової системи. Податкова система України в різні історичні періоди. Система податкового законодавства. Принципи податкового законодавства Незалежної України.	11	14
6.	Тема 6. Теоретичні та історичні основи побудови страхової справи в Україні. Історична сутність страхування. Теоретичні засади страхової справи. Зародження страхування на території України. Етапи формування страхового ринку після проголошення незалежності України.	9	12
7.	Тема 7. Теоретичні засади формування фінансів у зарубіжних країнах. Соціально-економічні моделі та особливості організації фінансових систем країн з розвинутою ринковою економікою. Еволюція та сучасні риси державних фінансів у країнах з розвинутою ринковою економікою . Загальні риси організації управління фінансами у зарубіжних країнах. Взаємозалежність фінансових систем різних країн	9	14
8	Тема 8. Теоретичні основи та історична еволюція фінансових ринків і	9	15

	ринку капіталу. Історія становлення фінансових і фондових ринків у світі та в Україні. Економічна сутність і функції інструментів ринку капіталу. Інфраструктура ринку капіталу та професійні учасники. Регулювання, прозорість і міжнародна інтеграція ринку капіталу України..		
9	Тема 9. Державний борг, фінансова стабільність і безпека. Сутність державного боргу та його місце у фінансовій системі. Показники боргової стійкості (Debt-to-GDP, обслуговування боргу, валютна та строкова структура). Історична еволюція боргової політики у світі та в Україні. Інструменти державного запозичення (внутрішні/зовнішні облігації, кредити МФО). Управління борговими ризиками та взаємодія фінансової й монетарної політики. Роль центрального банку, Мінфіну та міжнародних інституцій у підтриманні фінансової стабільності. Боргові кризи: причини, механізми розв'язання, запобіжники.	9	15
10	Тема 10. Фінансові інновації, цифрові фінанси та фінансова інклюзія. Еволюція платіжних систем: від готівки до цифрових інструментів. Електронні гроші, мобільні платежі, відкритий банкінг (Open Banking) і платіжні API. FinTech-екосистема: платежі, P2P-кредитування, краудфандинг/краудінвестинг, RegTech і SupTech. Криптоактиви та цифрові валюти центральних банків (CBDC) у контексті публічної політики. Кіберризики, захист даних і права споживачів фінпослуг. Фінансова інклюзія: доступність послуг для населення й МСП, бар'єри та інструменти їх подолання. Роль цифровізації у модернізації фінансової системи України.	9	15
	РАЗОМ	100	138

** студенти заочної форми навчання окрім перерахованих за темами питань для самостійної роботи розглядають і лекційні питання, що розглядаються лише студентами денної форми навчання (матеріали знаходяться в системі дистанційного навчання Moodle за адресою <https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=1734>).*

9. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Заочна форма навчання

Індивідуальні завдання для здобувачів заочної форми навчання передбачає виконання контрольної роботи. Контрольна робота складається з 3 теоретичних питань і 1 ситуативного практичного завдання. Контрольна робота виконується здобувачем особисто та захищається окремо від самостійної.

Контрольна робота вимагає від студентів інтегрувати та використовувати свої знання формування системного бачення еволюції фінансової системи, вивчення питання історичного розвитку фінансової системи в історії людства від стародавнього світу до Незалежної України, розгляд фінансових теорій і практик давнини та сучасності, їх вплив на розвиток фінансів.

Рекомендації щодо виконання даного завдання наведено у Методичних рекомендаціях для виконання самостійної роботи з дисципліни «Основи фінансової науки» для здобувачів першого (бакалаврський) рівня вищої освіти заочної форми навчання спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок.

Індивідуальне завдання здається не пізніше, ніж за два тижні до початку екзаменаційної сесії.

10. Методи навчання

Протягом вивчення дисципліни передбачено використання таких методів навчання за джерелом знань:

– словесні: розповідь та пояснення під час проведення лекційних занять; бесіда, інструкції та пояснення – на практичних заняттях;

- наочні: ілюстрування та демонстрування практичних прикладів, рисунків, формул з використанням технічних засобів навчання під час викладу навчального матеріалу на лекційних та практичних заняттях;
- практичні методи: виконання студентами індивідуальних практичних завдань;
- евристичні (пошукові): під час виконання студентами індивідуальних науково-дослідних завдань;
- самонавчання на основі конспектів, посібників та іншої рекомендованої літератури, навчальних мультимедійних матеріалів, через електронне модульне середовище навчального процесу Moodle. Матеріали курсу «Основи фінансової науки» розміщені на платформі Moodle <https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=1734> . В разі запровадження карантинних обмежень проводяться відеоконференції в форматі лекцій або семінарів. Зв'язок студентів з викладачем забезпечують різноманітні сучасні платформи, такі як: Zoom, Google Meet, Moodle.

11. Методи контролю

Для забезпечення перевірки засвоєних студентами знань. Сформованих умінь і навичок передбачено застосування таких методів контролю:

- усного контролю – при проведенні опитувань студентів під час практичних занять, здачі індивідуальних практичних завдань, та захисті контрольних робіт студентами заочної форми навчання;
- письмово контролю – при написанні комплексних поточних контрольних робіт (ПМК);
- тестового контролю – при виявленні навчальної успішності;
- практичного контролю – при перевірці та встановленні правильності виконання студентами індивідуальних практичних завдань;
- самоконтролю – при регулюванні студентами своєї навчальної діяльності за допомогою ведення студентами індивідуального обліку накопичених балів за рейтинговою оцінкою виконаної ними роботи та порівняння з нормативними значеннями.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Денна форма навчання (поточний контроль)

Максимальна сума балів поточного контролю – 70.

Об'єктами поточного контролю знань студентів є систематичність та активність роботи на семінарських та практичних заняттях та виконання реферату. При цьому оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на семінарських заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені на семінарські заняття, правильність виконання практичних завдань; результати бліц-опитування; результати модульного контролю знань.

При контролі систематичності та активності роботи на семінарських та практичних заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені на семінарські та практичні заняття, правильність виконання практичного завдання.

Бали за самостійну роботу враховують: виконання дослідницьких і творчих завдань індивідуально й колективно, опрацювання навчально-методичних і довідкових джерел.

**Розподіл балів при рейтинговій системі оцінювання з навчальної дисципліни
«ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ НАУКИ»
для якої передбачено підсумковий контроль екзамен
для денної форми навчання у першому семестрі**

Форма навчання	Поточний (модульний) контроль												Бали за додаткову роботу	Сума балів	Підсумковий контроль (екзамен)	Загальна сума
	Змістовий модуль 1 (33 бали)															
Денна	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	ПК/ЗМ1	10	10	70	30	100
Сума балів, всього	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5						
Сем	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4						
СР	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1						

Система оцінювання роботи на практичних заняттях:

- а) відповідь з питань семінарів / виконання практичних завдань – 0-4 бали.
б) виконання самостійної роботи – 0-1 бал.

Модульний контроль проводиться у вигляді вирішення тестових завдань в системі дистанційної освіти Moodle.

Заочна форма навчання (поточний контроль)

Максимальна сума балів поточного контролю – 70, які розподіляються наступним чином:

- активність роботи протягом заняття не може перевищувати 2 бали;
- виконання модульних завдань – не більше 10 балів;
- виконання і захист контрольної роботи – не більше 30 балів.

**Розподіл балів при рейтинговій системі оцінювання з навчальної дисципліни
«ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ НАУКИ»
для якої передбачено підсумковий контроль екзамен для заочної форми навчання**

Форма навчання	Поточний (модульний) контроль												Бали за додаткову роботу	Сума балів	Підсумковий контроль (екзамен)	Загальна сума
	Змістовий модуль 1 (33 бали)															
Денна	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	ПК/ЗМ1	10	10	70	30	100
Сума балів, всього	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	10					
Сем	2					2										
СР		2	2	2	2		2	2	2	2						
Контрольна робота – 30																

Об'єктами поточного контролю знань студентів є:

1. Систематичність та активність роботи на аудиторних заняттях;
2. Виконання модульних завдань.

При цьому оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на семінарських заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені на семінарські заняття, правильність виконання практичних завдань; результати бліц-опитування.

Система оцінювання роботи на семінарських і практичних заняттях:

а) відповідь з питань семінарів / виконання практичних завдань – від 0-2.

б) виконання самостійної (контрольної) роботи – 0-30 балів. Згідно з регламентом студент зобов'язаний подати його викладачеві дисципліни на перевірку до певної дати для отримання від нього рецензії з оцінкою дослідження. У разі недотримання студентом календарного графіка виконання роботи, студент не допускається до її захисту, а відповідно, до підсумкового контролю з дисципліни. Таким чином, якість виконання даного індивідуального науково-дослідного завдання оцінюється в діапазоні від 0 до 20 балів, а результати його захисту оцінюються в діапазоні від 0 до 10 балів.

Модульний контроль проводиться у вигляді вирішення тестових завдань в системі дистанційної освіти Moodle.

Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні та захисті контрольної роботи

	1. Текст контрольної роботи	20 балів
1.1	Відповідність логічної побудови роботи назві теми, а також поставленим цілям і завданням, пропорційність структури роботи	5
1.2	Правильність оформлення роботи (нумерація сторінок, оформлення титульного аркуша, дотримання вимог до розміру полів, шрифту, міжрядкового інтервалу та інше), відсутність редакційних помилок	
1.3	Повнота і відповідність висновків змісту роботи	
1.4	Якість і глибина теоретико-методологічного аналізу проблеми. Наявність та якість критичного огляду літературних джерел. Самостійність суджень і викладу матеріалу (наявність формулювання власної думки студента – автора)	15 балів
	2. Захист контрольної роботи	10 балів
2.1	Вміння стисло (в межах регламенту), послідовно й чітко викласти сутність і результати дослідження.	5
2.2	Повнота і ґрунтовність відповідей на запитання викладачів, здатність аргументовано захищати свої пропозиції, думки, погляди	5

Підсумковий контроль

Підсумковий контроль з дисципліни «Основи фінансової науки» здійснюється у формі іспиту.

Він має два варіанта:

А. Екзаменаційний білет складається із 3 питань, кожне з яких оцінюється за шкалою від 0 до 10 балів :

Б. Тестові завдання. Включає 30 тестових завдань. Максимальна сума балів 30, що розподіляються пропорційно кількості правильних відповідей.

Виконання студентами екзаменаційного завдання повинно носити виключно самостійний характер. Тому, за використання заборонених джерел (шпаргалок, засобів зв'язку та ін.) чи підказок студент знімається з іспиту й одержує нульову оцінку.

Визначені таким чином оцінки разом з результатами контролю вносяться викладачем в залікову відомість та залікову книжку студента.

Загальна (сумарна) кількість балів з навчальної дисципліни є основою для прийняття рішення щодо отримання здобувачем оцінки з дисципліни:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінка «відмінно» (90 – 100 балів). Здобувач має систематичні та глибокі знання навчального матеріалу, вміє без помилок виконувати практичні завдання, які передбачені програмою курсу, засвоїв основну й ознайомився з додатковою літературою, викладає матеріал у логічній послідовності, робить узагальнення й висновки, наводить практичні приклади у контексті тематичного теоретичного матеріалу.

Оцінка «добре» (74 – 89 балів). Здобувач повністю засвоїв навчальний матеріал, знає основну літературу, вміє виконувати практичні завдання, викладає матеріал у логічній послідовності, робить певні узагальнення й висновки, але не наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу або допускає незначні помилки у формулюванні термінів, категорій, невеликі помилки у розрахунках при вирішенні практичних завдань.

Оцінка «задовільно» (60 – 73 бали). Здобувач засвоїв матеріал не у повному обсязі, дає неповну відповідь на поставлені теоретичні питання, припускається грубих помилок при вирішенні практичного завдання.

Оцінка «незадовільно» (менше 60 балів). Здобувач не засвоїв навчальний матеріал, дає неправильні відповіді на поставлені теоретичні питання, не володіє основними методами наукових досліджень при виконанні практичних завдань. Здобувач не допускається до складання іспиту, якщо кількість балів одержаних за результати успішності під час поточного та модульного контролю (відповідно змістовому модулю) впродовж семестру в сумі не досягла 35 балів.

10. Методичне забезпечення

1. Пташник С.А. Інструктивно-методичні матеріали до практичних занять студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальностей: D2 «Фінансів, банківської справи та страхування» денної та заочної форми навчання з навчальної дисципліни «Основи фінансової науки». Умань, 2025. 74 с.

2. Пташник С.А. Методичні матеріали, завдання і вказівки для самостійної роботи з дисципліни «Основи фінансової науки» студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності D2 «Фінанси, банківська справа та страхування» денної та заочної форми навчання. Умань. 2025. 18 с.

3. Пташник С.А. Методичні матеріали для виконання контрольних робіт студентами заочної форми навчання з дисципліни «Основи фінансової науки» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності D 2 «Фінанси, банківська справа та страхування». Умань. 2025. 16 с.

4. Пташник С.А. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Основи фінансової науки» для студентів денної та заочної форми навчання. Умань. 2025. 164 с.

5. Пташник С.А. Основи фінансової науки. Електронний навчальний курс для дистанційного вивчення навчальної дисципліни «Основи фінансової науки» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності D 2 фінанси, банківська справа та страхування. <https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=1734>

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Пташник С.А. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Основи фінансової науки» для студентів денної та заочної форми навчання. Умань. 2025. 164с.
2. Козак, Л. В. (ред.) Фінанси: підручник (2-ге видання, перероблене і доповнене). Житомир : Поліський університет, 2025. 317 с.
3. Горин, В. П. та ін. Фінанси: підручник / за ред. А. І. Крисоватого. Тернопіль : Університетська думка, 2025. 632 с.

Додаткова література:

4. Лютий, І. О., Боринець, С. Я., Варналій, З. С. та ін. Фінанси : підручник (2-ге видання, доповнене). Київ : Центр навчальної літератури, 2023.
5. «Фінансова система України: реалії, виклики, перспективи» / монографія / за заг. ред. І. О. Лютого. Київ : (видавництво), 2023. 420 с.
6. Енгельс, П., ін. Russia's Invasion of Ukraine: Economic Challenges (ред. P. J. J. Welfens). Springer, 2022.
7. "An exploration of the mathematical structure and behavioural biases of 21st century financial crises" (авт. Nick James & Max Menzies). 2023.
8. Прокопчук О.Т., Пташник С.А. Економіко-математичне моделювання доходів місцевого бюджету. *Банківська справа*. 2020, №2. 115-124 с.
9. Ролінський О.В., Гузар Б.С., Пташник С.А. Фінансова самодостатність місцевих бюджетів у контексті реалізації реформи фінансової децентралізації. Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва / Редкол.: О. О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. Умань : Редакційно-видавничий відділ Уманського НУС, 2021. Вип. 99. Ч. 2 : *Економічні науки*. 259-275 с.
10. Мельник К.М., Пташник С.А. Фінансове забезпечення фіскального простору місцевого самоврядування в умовах фінансової децентралізації в Україні. *Банківська справа*. 2021, №3. 115-124 с.
11. Непочатенко О.О., Мельник К.М., Пташник С.А. Побудова економетричної моделі формування дохідної частини місцевого бюджету. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. Випуск 2 (19). Дніпро, 2019. 346-353 с.
12. Непочатенко О.О., Мельник К.М., Пташник С.А. Оцінка перспектив конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств. Економіка АПК. 2019. № 5. С.43 – 51. (включено до міжнародних наукометричних баз і каталогів наукових видань: РІНЦ; EBSCO Publishing, Inc.; *Ulrich's Periodicals Directory USA*; Index Copernicus)
13. Бечко П.К., Колотуха С.М. Пташник С.А. Податкове стимулювання сільськогосподарських товаровиробників. *Збірник наукових праць Житомирського агроекологічного університету «Наукові горизонти»*, 2020, № 6(91) с.60-67.

15. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Сервер Верховної Ради України: <http://www.rada.gov.ua/>
2. Міністерство фінансів України <http://www.minfin.gov.ua/>
3. Державна фіскальна служба України <http://www.sta.gov.ua/>
4. Державна митна служба України <http://www.customs.gov.ua/>
5. Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку <http://www.ssmc.gov.ua/>
6. Рахункова палата України <http://www.ac-rada.gov.ua/>
7. Нормативні акти України: www.nau.kiev.ua/
8. Податки та бухгалтерський облік: www.basa.tav.kharkov.ua/
9. Верховна Рада України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
10. Державна аудиторська служба України. URL: <https://dasu.gov.ua/ua>
11. Державна казначейська служба України. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua>
12. Державна податкова служба України. URL: <https://tax.gov.ua/>

13. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

14. Інші

16. ПЕРЕЗАРАХУВАННЯ ТА ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Перезарахування та визнання результатів навчання з дисципліни «Основи фінансової науки» або окремого її елемента відбувається відповідно до Положення про порядок визнання в Уманському національному університеті садівництва результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті (<https://www.udau.edu.ua/ua/file/4n0x>).

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання в неформальній та інформальній освіті (курси навчання в центрах освіти, курси інтенсивного навчання, семінари, конференції, олімпіади, конкурси наукових робіт, літні чи зимові школи, бізнес-школи, тренінги тощо) в обсязі, що загалом не перевищує 25 % освітньої програми.

17. ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

У процесі навчання з дисципліни «Основи фінансової науки», студенти повинні дотримуватися встановлених правил академічної доброчесності, визначених Кодексом доброчесності Уманського національного університету садівництва (<https://www.udau.edu.ua/ua/file/4dH7>). При підготовці рефератів, виконанні індивідуальних науково-дослідних завдань, а також під час проведення контрольних заходів очікується, що всі роботи подані студентами будуть їхніми оригінальними дослідженнями та міркуваннями.

Будь-які види порушення академічної доброчесності, зокрема плагіат, неправомірне використання чужих ідей, фальсифікація даних чи співучасть у таких діях, є абсолютно неприпустимими і не толеруються. Виявлення ознак академічної недоброчесності у письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від обсягу порушення.

З метою запобігання порушенням і підвищення якості академічних робіт, студентам настійно рекомендується користуватися належними академічними ресурсами та інструментами для перевірки робіт на плагіат, а також звертатися за консультаціями з питань правильного цитування і академічного письма.

18. ЗМІНИ У РОБОЧІЙ ПРОГРАМІ НА 2025/2026 НАВЧАЛЬНИЙ РІК

1. Оновлено змістове наповнення робочої програми.
2. Внесено коригування до розподілу балів.
3. Оновлено перелік рекомендованої літератури